Чебоксарская Ц. Б. им. Ильича

Пётём тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр.

1938 МАЙ 17 БЫТЛАРИКУН 111 (4924) №

ЧĂВАШ КОММУНĔ

ПСК(б)П Чăваш Обкомĕпе Тĕпĕртăвкомăн хаçачĕ

21-мĕш çул тухать

Пĕр №-рĕ 10 пус

РЕДАКЦИПЕ КАНТУР АДРЕССЕ: Город Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом Печата

ТЕЛЕФОНСЕМ: Редактăрăн 0—67
Ред. заместительĕн 0—88
Редакци секретарĕн 4—40
Дежурнăйăн 6—23

Суйлав умĕнхи малтанхи пухусенче РСФСР Верховнăй Совечĕн депутатне суйлама кандидата И. В. Сталин, В. М. Молăтăв, А. А. Жданăв, Н. И. Йежов, К. Е. Ворошилăв, Л. М. Каганович, А. А. Андрейĕв, Н. А. Булганин, Мускаври „Серп и молот" завăтăн маçтăрне Г. М. Илъйин, Ленинградри „Краснознаменец" завăтăн стаханăвçине Н. Е. Йегорăв, Мускаври автосавăтри маçтăра З. Т. Федăрăвă, Дзержинский йăчĕпе тăракан хапăркри стахановецне Й. В. Маçленникăвă, медицинă профессăрне М. П. Кирейĕв, СССР Халăх артискине В. В. Барсăвă, поэт-орденоносĕца В. И. Лебĕдĕв-Кумач, учительницă М. П. Томилинă йулташсене тăратнă

РСФСР
Верховнăй Советне депутата суйлама тăратнă пирвайхи кандидатсем

Енер Мускавра тата Ленинграда Россинă Советăн Федеративлă Социализмăлă Республикĕн Верховнăй Советне депутата суйлама кандидатсем тăратас йăтна суйлав умĕнхи малтанхи пухусем пыçăк хăвалăнауна пуласа интрĕç. Ыпшĕр рабочисем, работницăсем, инженерсем, техниксем, служăщисем, çулăмлă тулăмсемпе асăлă Россинă Федерацийĕн асăлă органне суйлама кандидатсем пăхăртма пухăнаç.

Çакăнта вара пурнăçран малтан, пирĕн сĕршывăра сĕнтĕрӳрен сĕнтĕрӳ патне пысăк тăракан çын йăтне — Сталин йăтне асăнаç.

Сталин йултăшăн йăчĕне пĕрлех Мускаври тата Ленинградри савăтсенчи пухусенче Молăтăва Жданăн — йултăшсен — Сталин йултăшăн шăпăлăй йултăшĕсен, халăхсен ыраттăн пирĕшĕн йăчĕсене асăнаç. Сталин, Молăтăв, Жданăн йăчĕсемпе пĕрлех Мускаври тата Ленинградри савăтсенчи пухусенче Илъйин тата Йегорăн йултăшсен — рабочи класăн çапла ывăлĕсен, малта пыракан стахановецсен, хăйсен мухтавлă çĕршĕн халăх хĕрӳлĕн ыратса тăракан сынсен ывăлĕсене те асăнаç. Çака партине правительствăлă руководительсĕсен йăчĕсемпе рабочи-стахановецсен, инженер пăхăртăн малта пыракан сынсем пĕрлешсе тăнăн — партине правительствăлă халăхпа сирĕн пĕрлĕхĕ пуласа тăнине картăтакан символ пуласа тăрат.

Совет Союзăнăн ытти пĕртан республикăсем хушшинче малта выраста тăракан республикăн — РСФСР-ăн территорине пысăк та анăç. Россинă çĕр Балтăй тинĕсĕнчен пуçланса Ламăк океан тинĕсне ситиччен çăрлăсем выртат. РСФСР территорийĕнче тĕрлĕ халăхсем тăванăй пĕрлĕхпе тата никам çĕмĕрĕлмĕ йыхравпа пурăннăçĕ. Асăлă та паттăр вырăс халăхĕ хăйĕн шиппĕр чĕ лайăх ывăлĕсем йышне тăкса хăйне валăри тата ытти халăхсем валăри пекех вĕрешĕ илнĕ, капиталлисемпе сĕрлупуçсене, пуçмарăсемпе хĕнхурта тытса, ураканскенне сĕнтĕрне ытти халăхсене çул кăтартса пачĕ. Хăйĕн темиçе ĕмĕр тăршшĕнчи историне вырăс халăхĕ хăйĕн тăван çĕре йăт сĕршывсенчен килсе тăнăлăссинчен хутлăç тĕлĕнĕçлĕ хăйăлăха пархатарханăн чăнлăх тĕслĕхĕсене пĕр хут кăна мар кăтартă. Вырăс халăхĕн çакăн пек палăк тĕслĕхĕсем ӳпăмăс хăйăр кĕрешӳ çулĕсенче питех те уçăн палăрĕç, ун чухне большевиксен коммунистла партине пĕртсе пынине, Ленинна Сталин йĕртсе пынине вырăс халăхĕ, Совет сĕршывĕнчи ытти мĕн пур халăх-несмĕе алла-аллă тытăнса, шутрăлăйăпăсемпе интернационале çĕмĕрĕç тăкăрлăкĕ тĕлĕнмелле пăрăнăçне çĕнĕ тĕнче, илемлĕ пурнăç, социализм тунă. Илемлĕ те асăлă рабочисемпе хресченсен — социализмăлă государстви! Илемлĕ те асăлă Совет Союзăн — тăванăн ытти мĕн пур сĕршывсемĕн хупшшине тĕлĕнмелле пысăк чăн-тăвăк пек пуласа тăракан сĕршыв! Илемлĕ-çĕр Россинă федерацийĕ — социализмăлă равăлăхпин сутта тухнă сĕршыв!

РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама кандидатсем тăратса, Россинă федерацийĕнчи халăхсем çак асăлă çĕ çинче калама çук тĕлĕнĕ тăхăçлĕç, вĕсем Верховнăй Совета чи лайăх, сирĕн, социализмăн çĕршĕн, Ленин — Сталин çĕршĕн хăйăрăн кĕрешкенсене суйлама тăрăшаççĕ. Коммунизмăн идейăсемпе хавхаланнă, большевикла партине совет правительствăна тавра калама çук сирĕнлĕн пĕтĕçĕ Россинă федерацийĕнчи халăхсем Сталин йултăш çаланине сирĕлшĕн асра тытаççĕ.

Суйлавçăсем халăх хăйсен депутачĕсенĕн сакăн мĕнпала: депутатсем хăйсен задачисен сăмăнчăн тăрăшăр, вĕсем хăйсен çĕнче политикăлă обязательсен картне анса ан ларччăр, вĕсем Ленин сăнарлă политикăлă деятельсен вырăнне тăччăр, вĕсем Ленин пекех — йăр-тăвăн палла деятельсем пулччăр, вĕсем Ленин пекех кĕрешӳре инкек хăраман тата халăх тăшманăсенне инкĕн хĕрхенмен сынсем пулччăр, вĕсем ӳс йăваллăлăхпа пуçласа, тавра-курăмра мĕнле те пулин хăрушăлăх палăрса тухма пуçласан инкек мĕнле хăраса ӳкеерен те, кирек мĕнле-хăраса ӳнсе пеккинчен те ирĕклĕ пулччăр, вĕсем кирек мĕнле хăраса ӳнсе пеккинчен те Ленин пекех ирĕклĕ пулччăр, кăткăс ыйтусенне татса пама сĕрте пур ĕнлĕ ориентаци тата пĕтĕм щ.усемпе минутсене пур ĕнчен те учота илмĕлле сăнăç вĕсем, Ленин пекех ăслă та ăсканмасăр тăвакансем пулччăр, вĕсем Ленин пекех сĕрле те тӳрĕ камăллă пулччăр, вĕсем хăйсен халăхне, ана

Ленин йăратнă пекех, йăратăр.

Халăха йăратна тата тăван совет сĕршывне йăратни — çака пулăт те ăнтĕ Ленинла-Сталинла сăнарлă политикăлă деятельне пĕтмелли вице. Çак асăлă туйăн-камăл етемĕн тĕрĕ камăллă вĕсем никĕсĕ пулса тăрат. Хăйăлăха-паттăрăлăха тата пархатарăлăха халăхна тăван сĕршыва йăратассинчен уйăрма çук. Ака мĕншĕн ĕнтĕ халăх шанса суйлакăнăн асăлă чысне совет патриочĕн чĕрĕ тăкăнăн сыпăлăна, социализмăн вĕсĕнĕн, халăх телейĕшĕн сирĕлшĕн, кĕрешкенсен сыпăлăна тивĕçле пулма пултарат.

Большевикла партин йĕртсе пынине халăх капиталлисемпе сĕрлупуçсене сирĕпĕтсе-антарăраннă 20 çул иртма иртрĕç. Çак çулсем хушшинче социализмăлă революцин хĕвелĕ айĕнче халăхсем хушшинчен вуншар та сĕршĕр пин чапла, талантăлă синсем çĕкленĕçç. Совет Союзăн тивĕçлине талантсен сĕршывĕ пулса тăрат. Совет сынисем социализмăлă стройăн асăлă тĕслĕхĕсене — татăрмасăр хăварнă пĕр вырăн та çук етемлĕх çĕçĕнче. Совет сынни культурăлă политикăлă тĕнче никам тытса чăраймасть, вăл хăйĕн пĕлĕхĕпе культурăлăх тĕлĕшĕнчен малала кайассине никам чарса лартаймасть.

Пĕритавăрăна нăхăсăр, пирĕн халăх социализмăн строительстви пур участкинче те хăйăвăл та паттăр граждансене курат, тăван сĕршыва, социализмăн çĕнĕ большевикла партине, совет правительстване ӳсĕçĕçĕр йăратса тăракан граждансене курат. Сталинăна дивитлесăкçен сулăсенче усса ситĕнĕ тата çĕре çирĕплĕнĕç тӳрĕ камăллă, талантлă синсене, ленинла-сталинла сăнарлă политикăлă деятельсем пулма пултаракан сынсене курат.

Вăсăн Верховнăй органне халăхăн чи лайăх ывăлĕсене! — çак лозунг тавра пур республикăсенче суйлавçăсем те пĕрлешĕç.

Грузине Арменире кандидатсене регистрацилеме те ĕнтĕ. Украинăра, Белоруссире тата ытти республикăсенче те Верховнăй Советсенчен Верховнăй Советне депутата суйлама кандидатсем тăратма пуçланă. Пур çĕрте те çак халăх, кандидатсем тăратса, вăлăн верховнăй органĕнче чи лайăх сынсене — коммунизмăне партине маррисене суйлаç шухăшпа хăвалăнăç. РСФСР-ăн пекех, ытти пур республикăсенче те партине правительствăлă руководительсĕсен йăчĕсемпе пĕрле малта пыракан рабочисен, колхозниксен, служăщисен, интеллигенци представительсĕсен — тăван сĕршывăна тивĕçлĕ сынсинчен йăчĕсене кураттăр.

Совет халăхĕ государствă влăсĕн руйне Ленин суйлăнă пĕр пăрăнмасăр пырăнăç сынсене кăна, тăванăр сĕршывăна вĕсĕмлĕх йыхравпа вĕсĕмлĕх йăратса тăракан сынсене кăна, Ленин — Сталин партине вĕсĕмлĕх йăратса тăракан сынсене кăна, халăх ячĕпе тĕрĕсĕсемпĕн тăрăшса вĕлеççĕ, социализмăн вĕсĕнĕн хăйĕн мĕн пур вăйне пăрса вĕлеçеç сынсене кăна çаратăр. Совет халăхĕ хăйăн шухăш-камăлĕсем тĕлĕнтĕн сирĕлĕ. Совет халăхĕ партин Сталинла Тĕп Комитечĕ тата совет правительстви тавра асăлă пĕрлĕх пуласа тăни — рабочисемпе хресченсен социализмăлă государствăн хăвачĕн никĕсĕ пуласа тăрат.

(Майăн 15-мĕшĕнчи „Правда" уместăнăй).

Коммунисемпе партире тăманнисен Сталинла блок кандидачĕсем

Мускаври предприятисенче РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама кандидатсем тăратас йăтна пулса иртекен суйлав умĕнхи пухусем кăлама çук пысăк сĕкленĕпе иртеççĕ.

Мускаври Сталински суйлав округĕнче манăн 13-мĕшĕнче суйлав умĕнхи пухусем 50 йăхăн пулса иртнĕ, вăл пухусенче 50 пин çынна йăхăн пулна.

Суйлав умĕнхи пур пухусенче те Сталин йултăша РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама Сталински суйлав округĕ тăрăх кандидата тăратнине ирласа, ун кандидатури хутне кĕрсе постановленисем ăнăшăнна.

„Правда" хаçатăн Сталин йултăш йăчĕне тăракан типографийри рабочисем, работницăсем, инженерсем, техниксем тата служăщисем—пурĕ 3000 çын — РСФСР Верховнăй Советне депутата Коминтерн суйлав округĕ тăрăх суйлама ССРС Халăх Комиссарĕсен Совечĕн председателĕне Вйачеслав Михайлăвич Молăтăва кандидата тăратма-решени ăнăшăнна.

Кирăн йăчĕпе тăракан сехетсем тăвакан пĕрремĕш савăтри рабочисен, велосавăтри, „Буревестник" хапăркăнчи рабочисен тата Коминтерн суйлав округне кĕрекен ытти предприятисенчи рабочисен суйлав умĕнхи пухăвĕсенче те çаван пекех В. М. Молăтăв йултăн кандидатурине тăратнă. Мускаври „Мособельс" № 2, Красная оборона, хапăркăсенчи рабочисен, работницăсен, служăщисен тата инженерла-техникла работниксен суйлав умĕнхи 3500 çынла пухăвĕнче (Коминтерн суйлав округĕ) РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама кандидата Николай Иванович Йежова тăратнă.

Дзержинский, Железнодорожнăй тата Кировски суйлав округĕсенчи ытти чылай предприятисенчи суйлав умĕнхи пухусенне те РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама Йежов йултăш кандидатурине тăратнă.

Рабочисемпе Хресченсен Хĕрлĕ Çарĕн Жуковски йăчĕпе тăракан Ленин орденлĕ Сывлăш-çар академийĕн клубĕнчи суйлав умĕнхи пухăва академири Красноармейĕсем, вĕренекенсем, профессăрсем, преподавателсем, командирсемпе политработниксем пухăнна. Пуху РСФСР Верховнăй Советне депутата Ленинградски суйлав округĕнчен суйлама Совет Союзĕн пĕрремĕш маршăлне, хурçă пек сирĕн Оборона Халăх Комиссарне К. Е. Ворошилăв йултăша пĕр çын пек пулса кандидата тăратнă.

Мускаври Войтовски йăчĕпе тăракан вакунсĕм йусакан савăтри рабочисем, работницăсем, инженерсем, техниксем тата служăщисем хăйсен суйлав умĕнхи пухăвĕнче РСФСР Верховнăй Советне депутата Мускаври Первомайски суйлав округĕнчен суйлама Л. М. Каганович йултăша кандидата тăратнă. Ытти суйлав округĕсенчи чылай предприятисенче те Л. М. Каганович йултăша РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама кандидата тăратнă.

Мускаври Сталин йăчĕпе тăракай автосавăтри рабочисен коллективĕн суйлав умĕнхи пухăвĕнче 25 пин çын пулнă. Пуху РСФСР Верховнăй Советне депутата Мускаври Пролетарски суйлав округĕнчен суйлама кандидата савăтри чи лайăх стахановецсене, маçтăра, ПССЛКС членне З. Т. Федăрăвана тăратнă.

Мускаври предприятисенче пулса иртнĕ суйлав умĕнхи пухусенче РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама ПСК(б)П Тепкомĕн секретарĕсене А. А. Андрейевна А. А. Жданăв йултăшсене, РСФСР Халăх Комиссарĕсен Совечĕн председателĕне Н. А. Булганин йултăша, „Серп и молот" савăтри чи лайăх стахановецне Г. М. Илъйин йултăша, Дзержинский йăчĕпе тăракан Трехгорнăйа мануфактурăн хапăркăнчи стахановкăна И. В. Маçленникăвă йултăша, медицинă профессăрне М. П. Кирейĕв йултăша, ССРС Халăх артискине орденоносĕц В. В. Барсăвă йултăша, орденоносец-поэта В. И. Лебедĕв-Кумача, М. П. Томилина учительницăна кандидата тăратнă.

(ТАСС).

Мускав хулинчи „Серп и молот" металлурги савăтĕнчи рабочисен, работницăсен, инженерсен, техниксен тата служăщисен суйлав умĕнхи пухăвĕ РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама кандидата

Григорий Маркелăвич Илъйина палăртнă

Пухура 6.000 çын пулнă

Майăн 14-мĕшĕнче. 16 сехетре „Серп и молот" металлурги савăтĕнчи рабочисен, инженерсен, техниксем тата служăщисем 6.000 çын пур цехсенчен тĕхуса йăлăвленсенпе тата плакатсемпе савăтăн асăлă килкартине, РСФСР Верховнай Советне депутата суйлама кандидатсем палăртас йăтна суйлав умĕнхи пухăва пуçтарăннă.

Чи малтан мартен цехĕнчи парторганизацин инженер А. А. Лебедькăн йултăш сăмах тухса калать.

А. А. Лебедькăв йултăш сăмахĕ

— Йултăшсем! Пайăн пирĕн коллективăн пысăк та чаплă кун. Епĕр куйта республикăн Верховнăй Советне депутата суйлама кандидата чи лайăхсинченех пĕрне, Ленин—Сталин партийĕн чи лайăх ывăлĕсенчен пĕрне — республикăн Верховнăй Советне депутатне епĕр шанса суйлама тивĕçлĕ çынăн кандидатурине пĕтĕм савăтри трибуна çинчен палăртас шутпа пухăнтăмăр.

Сталин йултăш пире депутатсене Ленин сăнарлă политикăлă деятелсем пулма пултаракан сынсене суйлама хушнă.

Сталин йултăш калана çав пахалăхсемне палла пулса тăракании пирĕн коллектива кам-ка вăл. Çавăн пек çын вăл пирĕн мартен цехĕнчи мастăр Григорий Маркелăвич Илъйин пулса тăрат тесе калаçан, епĕ савăтри мĕн пур рабочисен, инженерсемпе техниксен шухăшне калатăп тесе шутлатăп. (Алă çупаççĕ).

Григорий Маркелăвичăн çулĕвăл—большевикла партине совет халăхĕн шанчăклă ывăлĕн çулĕ пулса тăрат.

Лебедькăв йултăшăн сĕнĕвне пухура пулнисем тăвăллăн ала супнипе йышăннă.

Пуху пурте пĕр шухăшлăн пулнине Россинă Советлă Федеративлă Социализмăлă Республикăн Верховнăй Советне депутата суйлама Мускав хулинчи Первомайски суйлав округĕ тăрăх кандидата Григорий Маркелăвич Илйина, орденоносĕца, РСФСР Верховнăй Советне суйлас тĕлĕшпе ĕçлекен Тĕп Суйлав Комиссийĕн членне палăртма йышăннă.

Суйлав умĕнхи пухусем Ленинграда

Ворошилăв йăчĕпе тăракан савăтри рабочисен тата служăщисен пухăвĕнче РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама кандидата

Иосиф Виссарионович Сталина палăртнă

ЛЕНИНГРАД, майăн 14-мĕш. (ТАСС). Пайăн Ленин хулинчи предприятисенче—„Большевик", Сталин йăчĕпе тăракай, Воронилăв йăчĕпе тăракан, Пролетарски районĕнчи пăравуссĕм йусакан, ОГПУ йăчĕпе тăракан, „Краснознаменец" савăтĕнчи тата „Рабочий" хапăркăнчи РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама кандидатсем палăртас йăтна пулнă суйлав умĕнхи пухусем калама çук пысăк сĕкленĕпе те хавхаланауна иртнĕ.

Ворошилăв йăчĕпе тăракан савăтри рабочисен, специалиссен тата служăщисен ӳнмăй ăни сылă коллективĕ чаплăн пухăнна.

Трибуна çинче партире тăман слесарь—Г. Ф. Франĕв стахановец.

Г. Ф. Франĕв стахановăçăн сăмахĕ

Йултăшсем! Пайăн, çак хавасла кун епĕр çĕнтĕрлĕ социализмăлăн Сталинла Конституцийĕ çине çырса хунă хамăрăн асăлă правăна пурнăçа кĕртме,—Россинă Советлă Федеративлă Социалисăмлă Республикăн Верховнăй Советне депутата суйлама кандидатсем тăратма пухăнтăмăр.

Ĕçсăннисен телейлĕшĕн кĕрешнĕ çĕрте хăйĕн мĕн пур чаплă пурнăçне парса ĕçлекен çынна депутата суйлама кандидата палăртмасан, пирĕн урăх кама палăртас-ха? Епĕ РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама кандидата Иосиф Виссарионăвич Сталина палăртма сĕнетĕп. (Тăвăллăн алă супнăçĕ).

Рабочисен пĕрлехи пухăвĕ РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама кандидата Иосиф Виссарионăвич Сталина палăртма йышăннă тата Ленинградри Володарски 62-мĕш номерлĕ суйлав округĕ тăрăх Россинă Социалисăмлă Федеративлă Советла Республикăн Верховнăй Советне депутата суйлама баллотировкана тăма хăйĕн килĕшĕнне пама Сталин йултăшпан ыйтма йышăннă.

Ленинград хулинчи Володарски суйлав округĕ

Пролетарски районĕнчи пăравуссĕм йусакан савăтри рабочисемпе служăщисен суйлав умĕнхи пухăвĕнче РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама кандидата

Андрей Александрăвич Жданăва палăртнă

ЛЕНИНГРАД, майăн 14-мĕш. (ТАСС). Пролетарски районĕнчи пăравуссĕм йусакан савăтри рабочисемпе, инженерсемпе техникăлă работниксем тата служăщисем 4.000 çын котельăй пехна суйлав умĕнхи пухăва пуçланă. Молодежниквăн йултăш РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама кандидата Ленинградри коммунисемпе партире тăман большевиксен руководителĕсене Андрей Александрăвич Жданăва палăртма сĕнсен, пуху унăн сĕнĕвне тăвăллăн ала супнине йышăннă.

Пуху пурте пĕр шухăшлăн пулнипе Ленинград хулинчи Володарски суйлав округĕ тăрăх РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама баллотировкăна тăма хăйĕн килĕшĕнне пама йăтса Жданăн йултăш патне сыру йăма йышăннă.

Володарски суйлав округĕ

Çип арласа тĕртекен „Рабочий" комбинатри коллективăн суйлав умĕнхи пухăвĕ РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама кандидата

Вйачеслав Михайлăвич Молăтăва палăртнă

ЛЕНИНГРАД, майăн 14-мĕш. (ТАСС). Володарски районĕнчи культура курăмĕн пысăк залне çип арласа тĕртекен „Рабочий" комбинатри рабочисем служăщисемпе тата инженерсемпе техникăлă работниксем 2.300 çын пухăнна.

Суйлав умĕнхи пухăва хапăркăнчикенчен председателе. Владиславăвă йултăш ӳснă. Вăл чи малтан партире тăман работницăна, вата производствăнчăна А. А. Йелсакова йултăша сăмах панă.

— Епĕ, — тесе калана Йелсакова йултăш, — епĕ, ватă работница, РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама кандидата Сталин правительствин пуçлăхне, епĕр пурте ăнтăкăн Вйачеслав Михайлăвич Молăтăва палăртсан, пурин шухăшне те катартса парăпăн пулĕ тесе шутлатăп. (Тăвăллăн, ала супнăçĕ).

Пуху пурте пĕр шухăшлăн пулнипе, тăвăллăн ала супăса, Ленинградри Володарски суйлав округĕ тăрăх РСФСР Верховнăй Советне депутата суйлама баллотировкана тăма хăйĕн килĕшĕнне пама йăтса Молăтăва патне сыру йăма йышăннă.

Участкăри суйлав комиссине

Майăн 14-мĕшĕнче Канашри вакунсем йусакан савăтра ĕçлекен рабочисемпе служăщисен, инженерла-техникăлă работниксен пухăвĕнче Пухура РСФСР тата ЧАССР Верховнăй Советсене суйлас тĕлĕшпе ĕçлекен участкăри суйлав комиссине кандидатсем палăртрĕç. Весенчен Леонтйев йултăш СЗР Советсен Верховнăй Советне суйлама вăхăтра участкăри суйлав комисси председателĕн заместителе пулса ĕçлесе, Сорокин, Кротов Даниилов, Орлов, Казанăн тата ытти йултăшсем производствăри чи лайăх стахановецсем. Рабочисем йĕпен 20-мĕшĕнчен инкĕмĕш кварталăн пăнчĕ 180—200 процент таран тултарма обязательства илчĕç. Пуху пысăк хастарлăхпа иртрĕ.

А. Нестерĕв.

Болъшевиксен парти йертсе пынипе çĕнтерӳ хыççăн çĕнтерӳ тăвакан совет халăхĕн мораљлĕ тата политикăлă пĕрлĕхĕ сывă пултăр!

Филиппăв агитатăрăн паха ĕçĕсем

Владимир Филиппăвич Филиппăв ăйлтăш Йункари (Тутаркас р.) Войкăр йăчĕпе тăракан колхозра агитатăр пулса ĕлет.

ССР Союзĕн Верховнăй Совет сӳлав кампанийĕнче вăл политикăла шкул пĕтернĕ таранах пĕлӳлĕхе ӳстерĕ. Апрел уйăхĕн йăлашки кунĕсем Филиппăвăн инҫăн маннăн кунсем пулса тăчĕç. Сав вăхăтра ăна партин Тутаркас районĕнче коммунистла партин кандидатне йышăннă. Полишкăла ĕçĕпе хăйĕн активлăхне кăтартăнăн ăна Ленинпе—Сталинăн партин ретĕнче пулма тивĕçлех пачĕç.

Колхозниксем Владимир Филиппăва аван пĕлеççĕ, вăл масса хушшинче пысăк авторитетлă. Колхозниксем хушшинче Филиппăв йăланах лекиçем, докладçем, каласçăсем туса иртерет. Тĕнчери лару-тăрусемпе Совет çĕршывĕнчи сĕнĕ пăхăрсем çинчен калаçа парать.

Вăл колхозниксем хушшинче ăнлантару ĕçне тума лайăх хатĕрленет. Пайăн унăн колхозникĕсемпе планпа черетлĕ калаçу туса иртермелех. Владимир Филиппăв йăлтăнах шкулта вĕренӳ урокĕсем пĕтнĕ хыççăн, сӳлав Положенийĕсем çинчен хатĕрленĕ материалĕсене илсе колхозниксем пуҫăнна çĕрĕ пырать.

Калаçу пуҫланҫан, вăл картă тăрăх РСФСР тата ытти сойузлă республикăсем çинчен, РСФСР-а мĕнле автономла республикăсем, облăҫсем, округсем кĕлисене кăтартса парать. Филиппăв хăйĕн калаçăпне РСФСР территорийĕ пирки елĕкки вăхăтрисемпе танлаштарса калать.

Калаçу пыйă вăхăтрах колхозниксене ăнламалла мар ыйтусем сикĕ-сикĕ тухсан, вĕсем часах Филиппăв йăлтăнăран ыйтма пĕлеççĕ.

Владимир Филиппăвич хăшпĕ ыйтăнах тĕплĕн ответ парат. Филиппăв сӳлав Положенине хăйĕн ăнлантарса, ăнланса йăлаççĕ.

Филиппăвăн хăйĕн библиотекинче Ленин томĕсем, Сталин йăлтăш çырнă кĕнекесем тата тĕрлĕрен писательсен кĕнекисем пур.

Прок. Йаргунăкин.

Ĕçе пĕр-пĕрин çине йăвантараççĕ

Патăрьел районĕнчи Асла Кăсал йăлсоветĕнче 3 сӳлав участки организацине. Анчах та участкăсенчи сӳлавçăсем хушшинче агитацине мăсăлă ĕçсене пирки та, туса памаҫҫĕ. Йăлсовет председателĕпе Гавриллă йăтăнаҫ: сӳлавçăсем хушшинче мăсăлă ăнлантару ĕçĕсене тăвасçинчен, вăтам шкул директорĕ Варинăн йăтăнăн ответ ăнă, тет. Варинăн йăтăнаҫ: вăл ĕçе йăлсовет председателĕпе Гавриллăн тата пропагандие Петров йăтăнаҫçи. Тусăл иммалатет Сапăла ятлă РСФСР тата ЧАССР Верховнăй Советĕсен сӳлавçăн кампанийĕнчи отвотăл ĕçе пĕр-пĕрин çине йăвантараççĕ. РСФСР тата Чăваш АССР Верховнăй Советĕсен сӳлавçăн Положенийĕсене Конституцийĕсем çинчен сӳлавçăсене вĕрентет-и мĕнле тăшше пинкам та пĕлмест. Сӳлав Положенийĕсене вĕренес тĕлĕнче, Гавриллăн йăтăнăн калăпăпа тăрăх, 8 кружок. Варинăн йăлăпа тăрăх 12 кружок организацинеле.

Кружоксем хут çинче сĕт шутланса тăраççĕ, чăннипе иккĕн кунта сӳлавçăн саккунĕсене вĕренме тытăннăран та. Уйрăмăнах йăлсовета кĕрекел Кĕçĕн Кăсал йăлĕнче РСФСР тата ЧАССР Верховнăй Советĕсен сӳлав Положенийĕсене вĕренесси ăнах пырат. Пилеш 5 агитатăр шутланат. Вĕсемпе йĕртсе пыма пуҫламĕш шкул директорĕпе Смирнов йăтăнаҫа ӳйăрнă. Смирнов йăтăнаҫ хăй те сӳлав Положенийĕсене Конституцине çинчен пĕлмест. Унăн хăйĕн те РСФСР тата ЧАССР Верховнăй Советĕсен сӳлав Положенийĕсене Конституцине çинчен пĕлӳ ăнăçлă мар. Ун пек çынсем сӳлавçăсене мĕнле вĕрентеҫҫĕ-ши?

Патăрьел районĕнчи Асла Кăсал йăлсоветĕнче сӳлавçăсене вĕрентес ĕçе ăнăçлă йĕркелеме пĕлмеççĕ. Сӳлавçăсене вĕрентес ĕçе йăлсоветри культура-вăхăт пункчĕсенче йĕркелеççĕ. Анчах та Асла Кăсал йăлсоветĕнче сӳлавçăсен семинарне туса çитермелех. Анчах та Асла Кăсал йăлсоветĕнче сӳлавçăсен семинарне туса çитермелех. Анчах та Асла Кăсал йăлсоветĕнче сӳлавçăсен семинарне туса çитермелех. Ирттĕ сӳлавçăсен семинарне туса çитермелех. Ирттĕ сӳлавçăсен семинарне туса çитермелех. Ирттĕ

Пирĕн стахановĕцсем

Мăн Йăвăшри (Хĕрлĕ Чутай р.) Сталин ячĕпе тăракан колхоз çурăкине пысăк пахалăхпа иртерчĕ. Ака вăхăтĕнче тĕштырăсемпе пăрса йышши культурăсене пурĕ 131 гектар акнă. Çурăкинче çейăлăкăсемпе пĕр чăрăнмасăр вĕлерĕç. Вĕсемпе 111 гектар акнă.

Бригадисенче, звеносенче тата колхозниксем хушшинче йăвăрса вĕленине пăхăнсе ытлашшипех тултарса вĕлекенсем йышланчĕç. Герасимăв, Расторгуйĕв, П. Ульяков, А. Анчиков, Н. Еремейев колхозниксем çейăлăкăсемпе кулленех 6—7 гектар тăрăн акса пыйĕç. Й. Йăкăвлев, Ф. Димитрийев, В. Скворцов, Т. Петров, стахановецсем плугсемпе сухалас нормиесене 150 процентран пуçласа 200 процента çитиччен тултарса пыйĕç. Çакăн пек нормăсене ытлашшипех тултарса вĕлекен стахановецсем пирĕн колхозăра татах та нумай.

Пирĕн колхоз Тури Ачакри „Крестьянски газета" колхозпа ăмăртса вĕлет. Ăмăрту çурăки ăнăçлăхпа тата парса, пире районра малти ретре тухма пулăшрĕ. Колхозниксем кăçал вăтам шутпа кашни гектартан 130 пăтăн кăна мар тĕштырă илессишĕн кĕреш шĕççĕ.

Вăрлăхсене пĕтĕмпех вутпуç çирен тасатса, йăвовизацилесе çейăлăкăсемпе акса хăварнă.

Кăçал ешĕр çĕре нихçанхинчен те лайăхрах, минерални удобренисем парса пуйăнлатрăмăр. Хĕл вăхăтĕнче хатĕрленĕ 1.500 лав тислĕке, 3.700 лав йышкăна, 5 тонна çурă кайăк-кĕшĕк тислĕкне уйă кăларса, тĕпленсе усă курнă.

Кĕрхи калчасене çурринне йăхăн апат панă, вĕсене пĕтĕмпех çĕрленĕ. Хальхи колхозра çум курăксемпе кĕреш шĕрпе уйрăм звеносем организацилеме.

Май уйăхĕн малтанхи кунĕсенче гектар çурă йĕтĕн акса хăварăтăмăр. Йĕтĕн тĕлĕпче йăтарласа уйăрнă бригади вĕлет.

Ф. Семенăв.

Трактăрсемпе туллин вĕлеççĕ

ТĂВАЙ. Машина-трактăрла станции çурăкине хатĕрленĕ вăхăтра трактăрсене йыхассине кайа йуласа пычĕ. Çавна пуласа трактăрсене начар йусанă. Йусана трактăрсене тĕплĕн тĕрĕслемесĕрех мăтĕркаскойран бригадисене салатса панă. Бригадисенче те, çавнашкалах, трактăрсене тĕрĕслесе йышăнман.

Трактăрсене йăпăх йусанине пула, çурăки вăхăтĕнче вĕсем нумай вăхăт вĕлеймесĕр ларчĕç. Хĕрарăм-трактăристисăсен бригади çурăкине тухнăранпа хăйĕн планне 21 процент çеç тултарнă. Майăн 3-мĕшĕнче кашни гектарпа 4,80 гектар сухалас выраннне 1,62-шар гектар кăна сухаланă.

Трактăр çейăлăкисене те йăпăх йусанă. Вĕсемпе туллин, нормăсене ытлашшипех тултарса вĕлеме пултарайман. Хальхи трактăрсемпе ирхи çĕртме акине сухалăмала, анчах чылай трактăрсем вĕлеме йурăхсăра тухнă.

МТС директорĕ Измайлав йуллаш трактăрсен запас пайĕсене вăхăтра, çителĕклĕ таран кăрсе килессишĕн тăрăшман.

К. Лазарĕв.

Район тĕштырăсене акса пĕтерчĕ

ТРАК. Майăн 13-мĕшне районри çур колхозсем те тĕштырăсемпе пăрса йышши культурăсене акса пĕтерчĕç. Çакăн хыçăнах колхозсем йĕтĕн, кантăр акса хăварас, çĕрулми лартас вĕсене пуçлачĕç. Кушар йăлсоветне кĕрекен „Ирĕклĕх" колхоз 2 гектар йĕтĕн, çур гектар выльăх кашнине акнă. М. Горький ячĕпе тăракан тата „П авда" колхозсем çĕрулми лартса хăварас планне тултарчĕç.

М. Иванов.

Колхозсем çĕрулми лартма тытăнчĕç

ХĔРЛĔ ЧУТАЙ. Районри колхозсем тĕштырăсене акса пĕтерчĕç. Чылай колхозсем кĕркри калчасене анат параççĕ, çаванпа пĕрлех вĕсем уйăра çĕрулми лартса хăварма тытăнчĕç. Вăскасырминчи „Çĕнĕ пурнăç", Кушпири „Свет" колхозсем тĕштырăсене те маларах акса пĕтерчĕç, çавăн пекех çĕрулмисене те тытти колхозсенчех малтан лартса хăварчĕç.

Й. Çигайĕв.

Парка шăтса тухрĕç

КĂТАШРИ (Йĕтĕрне р.) „Пионер" колхозăн уйăрĕнче тырăсем парка та аван шăтса тухрĕç. Йăвовизацилесе акнă пĕрлăхсем малăрах шăтса тухма елкĕрчĕç.

Хальхи колхозра ирхи çĕртме сухалаççĕç, кĕркри калчасем çинчи çумкураксене сумласçĕ.

М. Моисейев.

Чăваш АССР Финанс Халăх Комиссариачĕ çумĕнчи пуçламăш парторганизацин отчотпа суйлав пухăвĕ. Доклад тăваканĕ А. Г. Григорйев йыдташ. Цыганов фото-ĕнерчĕкĕ.

ПАРТИ ПУРНĂÇĔ

Çĕрпӳ районĕнчи парторганизацин отчотпа суйлав пухăвĕ

Çĕрпӳ (хамăр корр., телефонпа, майăн 16-мĕшĕ). Майăн 15-мĕшĕнче 2 сехетре кăнтăрла Çĕрпӳ районĕнчи парторганизацин отчотпа суйлав пухăвĕ уçăлчĕ. Президиума суйланă тата кун йĕркине йышăнăнă хыçсăн, пуху ВКП(б) П Обкомĕн ĕçĕсем çинчен доклад итлерĕ. Доклада ВКП(б)П Обкомĕн советпа сутă-илӳ пайĕн заведующийĕ М. Терентйев йуллаш туса пачĕ.

Коммунăссем ВКП(б)П Обкомĕн отчотпа докладне пысăк тимлĕхпе итлерĕç.

Доклад пĕтнĕ хыçсăн прениссем пуçланчĕç, коммунăссем хĕрлĕн тухса калаççĕ. Майăн 15-мĕшĕнче 10 сын тухса калаçĕ. Пайăнхи ирхи лаврра Терентйев йуллаш доклачĕ тăрăх прени малалла пырать.

Ф Александрав.

Обкомăн ĕçĕсем çинчен доклад итлерĕç

ЕЛĔК (Хамăр корр., телефон тăрăх). Кăнтăрла иртсен 3 сехетре, майăн 15-мĕшĕнче, Елĕкри культурăн çуртĕнче ВКП(б) Партин районри отчотпа суйлав пухăвĕ уçăлчĕ.

Пуху президиумпа çĕкрĕтарната манăлă комиссине суйласан, ВКП(б)П Чăваш Обкомĕн ĕçĕсем çинчен ВСК(б)П Чăваш Обком представителĕн отчотлă докладне итлеме пуçларĕç.

Чăваш Обкомĕн отчотлă докладчĕ хыçсăн, ВКП(б)П Елĕк райкомĕн отчотлă докладне пуçланчĕ.

Елĕк райкомĕн отчочĕ

ЕЛĔК (хамăр корр.). Майăн 15-мĕшĕнче коммунăссен районри пухăвĕ ВСК(б) П Обкомĕн ĕçĕсем çинчен отчотлă доклад итлене хыçсăн, парти райкомĕн ĕçĕсем çинчен райком секретарĕн Меценатăв йуллашăн докладне итлерĕç. Докладчик районта партилĕ-политикăлă ĕç мĕнле тăни çинчен пите сахал калăрĕ.

Партилĕ-массăла ĕçе Елĕк районĕнче çителĕксĕр организацилене. Партилĕ-политикăлă ĕç кăна йулса пынăн тĕп салтавĕ парти райкомĕ коммунăссене çак ĕçе йуратса тума вĕрентменни пулать. Районти коммунăссем, партин ялĕн канăлтăçĕсем, нумайĕшĕ хăйсен политикăлă пĕлĕве хăпартас тĕлĕшпе пите сахăл ĕçлессе. Партин истори кружокĕнче тахçантанпах занятисем пулма пăрахнă. Райĕштавком сумĕнчи пуçламăш парторганизацири партин историне вĕренимели кружокра пĕр занята те пулман. Анчах та партин райкомĕ партин вĕренĕнне лайăхлатас тĕлĕшпе тивĕçле ĕçсене туман.

Партине илес ĕç те начăр тăрат. Отчотлă тапхăрта кандидата 15 сын, члена 10 сын илнĕ. Сочувствующăсем ячĕпе те çителĕксĕр ӳсет. Сочувствующăшсем 13 сывна çеç илнĕ. Партин районти организацийĕнче нимĕн çăлтавсăр рекомендани намăсăр тăракан коммунăссем пур. Михайĕвă йуллаш Никоноровă йуллаша лайăх пĕлет, ăна лайăх сын тесе хăк парат, анчах та рекомендаци пама килĕшмен.

Меценатăвă йуллаш хăйĕн докладенне цифрăсемпе фактăсем, нумай илес кăтартрĕç. Ситменлĕхсем çинчен те нумай чăрăнса тачĕ. Докладра илсе кăтартнă примерсемпе фактсем тарăх доклад самокритикăлă пулчĕ тесе шутламала. Анчах та докладра çав ситменлĕксеммĕн айăпла работникăн, пĕр сынăн патне асăнмарĕ.

Майăн 16-мĕшĕнче ирхине ревизи комиссийĕ ĕçĕсем çинчен Йĕрмолайĕв йуллаш докладне итленĕ.

П. Ж.

Клубсем

** Кăçал Хурăкассинчи (Сĕнтĕр вăрри р.) „Социализăм" колхоз 150 çын вырнаçмалăх клуб лартрĕ. Клуб пуçлăхĕ Й. Михайлав клубра культурăлă-массăла ĕçе аван йĕркелерĕ. Клубра кĕнекесем, хаçат-журналсем çителĕклĕ. Колхозниксемпе йединоличниксене Конституци тата суйлав Положенийĕсем çинчен лăнтăрассĕç.

И. Данилав.

** Камашри (Вăрнар р.) Сталин ячĕпе тăракан колхозăн клуб-пулманччĕ. Çак кунсенче колхоз икĕ хутла клуб туса пĕтерчĕ.

Н. Козлов.

Анри Барбӳс (1873 1935)

(Союзфото).

АНРИ БАРБӲС

(Çуралнăранпа 65 çул тултарнă тĕле)

Французсен аслă писателĕ Анри Барбӳс 1873 çулта çуралнă. Барбӳс писатель-кĕрешӳçĕн, революцилле чапла кунçулне хăйĕн ик-кĕмĕш таван çĕршывĕнче, пĕтĕм тĕнчери ĕçсăмлисен таван çĕршывĕнче—Совет Союзĕнче вĕлерĕ.

Барбӳс вилнĕ пирки хурланса Франципи коммунисла парти патне çырнă çыравенче Сталин йуллаш „Барбӳс—Франци халăхĕн чи аслă писателĕ" тесе хаклать. Çакăн пек пысăк тивĕçе, пысăк хакка Барбӳс чăннипех йурăхла. Вăл буржуала шухăшсенчен, илӳçăсенчен хăтăлса, хăйĕн чăн пурнăçа кăтартса паракан художествăлă произведенисемпе ӳссе пурнăçăн çăмăк ăрăва паттăр кĕрешӳçĕсем пулма вĕрентнĕ, çавăнпа пĕрлех тăта тĕнчери интеллигенции чи лайăх вăйăсене вăрçа хирĕç кĕрешме пĕтĕçтерсе, фашисăма хирĕç кĕрешсе, Совет Союзăшĕн тăма пĕрлештерĕнĕ.

Барбӳсăн литературăлă пултарулăхĕ 1895 çулта, „Макăракансем" йăтлă сăвăсен кенеки тухсан пăлăрнă. Ку кĕнекери сăвăсен тĕп шухăшĕ—йăвăр хурлăх. Кулас пулать, поет малăнхи произведенисенче пурнăçпа çителĕксĕ сыхăнса тăмаст. Унăн пурнăçа тĕрĕс сутатса парасси пуринчен ытла 1903 çулта çырна „Ыйтакансем" романран пуçланать. Унта вăл пурнăçа тĕрĕс те уçăн сăнласа парат.

Империализăм вăрçи писателе пĕтĕм пурнăçăн чăнлăхне çуса пана. Писатель, ку вăрçара хăй те пулнăскер, салтаксен йăвăр пурнăçĕпе паллашса, империализăмла вăрçа эксплоататăрсемшĕн çеç усăллине анланса илет.

Интеллигенци ячĕпе тăна вăхăтра, нумай писательсем вăрçа мухтаса çырна вăхăтра, Барбӳсăн империали ăмăла вăрçа хирĕç пе çырна кĕнеки кĕтмен çĕртен çурăлса кайнă бомбă пек туйăнна. Ку кĕнекере фронтсенчи салаткăсен пурнăçне витĕмлĕн сăнласа панă. Ана пĕтĕм тӳрĕ камăллă ĕçемлех пысăк мухтанăа кĕтсе илнĕ.

1916 çулта „Вутра" йăтлă пысăк роман тухсан, Барбӳсăн чапĕ тăта та ӳсет, пĕтĕм тĕнчине палăла писателĕ пулса тăрат. „Вутра" романа Ленин та пысăк хак панă. Империализăм вăрçи французсен аслă писателĕн идеологине тĕпренĕ çулăштарнă. Çакăн хыçăн енте вăл вăрçа хирĕç, пĕтĕм тĕнчери ĕçсăмлисен туслăхĕшĕн кĕрешме тытăнат. Вăл унăн статйисенче тата та ӳççăн палăрат.

1920 çулта пĕтĕм тĕнчери интеллигенцин чи лайăх вăйăсене вăрçа хирĕç кĕрешме пĕтĕçтерсе, „Свет" йăтлă литературăлă ушкăн организацилет. 1921 çулта тĕнче интеллигенцине Совет Союзне сыхлама чĕнет. Унăн çав сулленче çырна произведенисем вăрçа хирĕç, мирлĕн тăта Совет çĕршывĕшĕн кĕрешме чĕнекен хĕрлĕ произведенисем пулнипе палăл. 1923 çулта аслă писатель коммуниссен ретне кĕнĕ.

Анри Барбӳс — писатель-боец, общественник, Совет Союзĕн чи сывăх тусĕ пулнă. Вăл пирĕн çĕршыври социализăмла строительствăн çитĕнӳвĕсемпе çав тери интереслĕнĕ, темиçе хутчен Совет Союзне килсе етемлĕх историнче ниçаçан пулман çĕнтерӳле çитĕнтерсене хăй куçĕпе куса çӳренĕ. Хăйĕн мухтавлă пурнăçĕн йышăнăкки сулленче такçан шухăшлана çеме пуçласа, вăл „Сталин" йăтлă кĕнеке çырса кăларат. Ку кĕнекере Барбӳс халăх хăйĕн çулпуçне мĕнле йуратнине, мĕнле пысăк хака хурса хисепленине, аслă Сталин пĕтĕм етемлĕхĕн çулпуçĕ пулса тăнине, аслă Сталин урăл çĕнĕ тĕнче уçăлнине кăтартнă.

Анри Барбӳс 1935 çулти августăн 30 мĕшенче вилнĕ.

Ингрĕн
Харсăр полководсем сине.
Сĕрпӳсь вĕрлет.
Шывсем пăтраша йухаççĕ.
Хирсем тусанна вилеççĕ.
Вилĕнпеç йалавсем:
Ку вăл — половецсен Дон йĕнчен килеççĕ.

Тинĕс йĕнчен килеççĕ.
Выраç полкĕсене сăвăрса илнĕç
Пур йĕнчен.
Хире хушăрăрĕç:
Шӳйтан ачисем—
Шăй-шайма.
А харсăр выраçсем —
Йăм-хĕрлĕ шăнтăсемпе.

Йăр-тур Всеволод!
Парăнмасăр тăратăн,
Сар-сынниксем сине сĕмренсем йăратăн,
Хурçа сăнăсемпе
Шеломсене йăнратăн!
Астала сиктертĕн ес, тур.
Йăттăн шеломна сутатса.
Сăвăнтах выртса йуласçĕ
Ирĕр
Половец пуçĕсем...
Хĕртнĕ хĕçпе яркатăн есĕ.
Овар шеломĕсене. [14]
Йăр-тур Всеволод!

Суран сиччен шухăнлатăр-и
Вăл,
Тăванăмсем,
Хăйĕн сăнне те маншăкер,
Хай пурнăçне те маншăкер,
Хăйĕн Черигов хулине те,
Ашшĕн ыттăн престолне те,
Хăйĕн савнă арăмĕн —
Хитре пике Глебăнăн —
Хăнăхăнсене йăлисене те
Маншăкер!

Пуянă Тройан вăрçисем,
Иртнĕ Ярослав вăхăчĕсем:
Пуянă Олег похочĕсем,
Олег Святославич похочĕсем
Сав Олег
Ташмана хĕçпе туптанă,
Сĕрле сĕмренсем акса тухнă:
Тăхтăрахаш, хулийĕнче
Пуснă çеç ыттăн йăрана сине.
Ытлех тăна вăл сасса
Аслă та ватă
Ярослав ывăлĕ Всеволод,
Владимĕрĕ Черниговра
Кашни ир
Хăлхисене хушланă.

Ворис Йăвăсславич,
Самрăк харсăр кăваçа,
Мухтавĕ сут ӳмне сиктерĕ.
Айăлалăй вара:
Йешĕк ун-хире,
Выжитти пек, тантăша —
Олег кĕреневĕпек. [15]

Тата çав Кайдаланах
Кĕçĕ Святополк
Хăйĕн тăван ашшĕне
Угор сăрхисем хушшине [16]
Таса Софи патне
Кийĕва илсе кайма хушнă.

Çапла пуянă ун чух.
Олег Горnotлавич чухне:
Акăшла, шăтса ӳснĕ —
Пĕр-пĕрин хушшинче çăрăлсем.
Вĕсенчен тĕп пулнă.
Дажбог мăкуйăсем. [17]
Пурăхсĕ;
Кĕçĕсем пăлхавăрсенче
Втем ĕмĕрĕ
Кĕскенчĕ.

Выраç сĕрĕ тăрăх-ун чух
Сухăсем сассисем
Сайра çеç итĕнчĕ.
Ун выранне çăхăнсем
Тăтăшах кранклатнă.
Пĕр-пĕрине вилесем пайласа:
Чăнасем те хăйсем майлă
Кăваçлашнă:
Сими йăта вĕсмене-ши?.. тесе.

Çапла-пуянă вăл сапăссенче.
Вăл похоçенче,
А кун пек вăрçинче
Иттăсен.

Мĕн иртен пуçласа кăсченех.
Карман пуçласа ирччех
Хĕртнĕ ухă йĕпписем вĕçеççĕ,
Шелоксем çинче хĕçсем йăпăраççĕ.
Хирçă сăнăсем шарлатасçĕ
Пĕлмен ун-хирте.
Половец сĕрĕ
Варрине.

Вара ут чĕрни айĕнчи
Хура сĕр
Втем шăммисемпе акăнчĕ.
Пуянала шăварăнчĕ:
Хуйха пуçа шăтса тухрĕç вĕсем
Выраç сĕрĕ сине.

Мĕн-ши шавлат,
Мĕн-ши йăнрат
Унта — инсетре
Шурăмуç умĕн — ир-ирех
Ман тĕлĕнĕ?
Ку — вăл Ингрь полнăсене çавăрат:
Пеллет вăл савнă тăванне
Всеволода.

Вăрçăç çапла пĕр кун.
Вăрçăç икĕ кун,
Виççĕмĕш кунне, кăнтăрлапа
Ингрь халăвĕсем
Усăнчĕç.

Савăнта ĕнтĕ пĕр-пĕрине
Икĕ тăван ӳйăрăнсе —
Шухă-Кайалăк хĕрринче:
Йунăл ерех вĕсене
Савăнта ситнерĕ;
Сарăпта харсăр ныраççи
Сак ĕçке вĕçлерĕç:
Хăтăсене ĕçтерĕç,
Выраç çĕрĕшĕн
Пусĕсене хучĕç.

Шеллесе усăнăç курăçсем.
Йăвăçсем те хуйхăрса
Пус тайăç сĕреде.

Çапла-çке.
Тăванăсем.

Хурлăхлă сăв килсе тухрĕ.
Хастар вăй-хала
Шухăрн витсе хучĕ.
Сĕкленчĕ Кĕрĕну
Дажбог мăнукĕн вăй-халĕнче.
Тройанăн сĕрне
Хĕр пулеч кĕрсе кайрĕ.
Хуркăнăн сунăчĕпе хумхатрĕ
Кăвак тинĕсе.
Дон патĕнче;
Сунат çапнине
Иртнĕ кырлăх çинчен
Хуйха вăратрĕ.

Кăвасем хушшинче вăрçăсем;
Ширĕпшĕн ирсĕрсем
Вилĕм!
Ма тесен тăванăн тăванне
Ак ку — манăн!
Ав вăл та — манăнпах!
Теме пуçларĕç.
Кĕçĕн йăпала çинчен
Калаçма пуçларĕç кăвасем
„Ну асла!" тесе.
Хайсемпе хайсемех
Харкашма пуçларĕç.
А ирĕр ташшисем
Выраç сĕрĕ сине
Пур йĕнчен те
Сĕнтĕрсе кылăçĕ!
О, сокăл шăт шала кĕрсе кайрĕ,
Кайăксене тинĕс патне
Хӳтерсе!
Ингрĕн харсăр полкне
Ентĕ чĕртме çук!

5

Выраç сĕрĕ тăрăх
Улăсем йĕрсе йачĕ-унпăн
Йĕрӳçĕ,
Хыпса ӳкрĕ
Хĕрхенӳçĕ.
Хăйĕн хĕрӳ хуйхине
Вилнĕ çын çинчи
Сумми-шытару кăваçĕ пек
Сĕтĕрсе.

Выраç арăмĕсем çапла калаçа
Йĕрсе йăпăç:
„Ентĕ йепле чăтас-ха пирĕн
Чун савнă туссене —
Ёмĕтле ĕмĕтленĕйĕсĕр,
Шухăшпа шухăшлаймасăр.

Куçна та тураймасăр:
Ыттăнпа кĕмĕл
Вуçех те çакаймасăр!

Йăвăшса йачĕ.
Тăвансем,
Кийĕв хуйхăпа,
Чернигăв—тапăнусемпе.
Салхуллăх сарăлчĕ
Выраç сĕрĕ тăрăх,
Вĕри хуйхă йухат
Выраç сĕрĕ тăрăх. ◆
Кăçассем çапах
Хăйсемпе-хăйсем харкашрĕç.
Ирсĕрсем хăйсем,
Выраç сĕрĕ тăрăх
Туетарса сӳресе

АНЛАНТАРНИСЕМ:

1. БОНАН — йăр-тур. XI ĕмĕрте пурăнă, хăй вăхăтĕнче кăнăселлĕ мухтаса йурланă.

2. ВАТА ПАРОСЛАВ (Мăкăрий). Харсăр Мстислав, Чипор Роман Святославич—выраçсен XI ĕмĕрте пурăннă кирĕçсем.

3. ВАТА ВЛАДИМИР—Владимир Мономах (1125 с. вилнĕ).

4. ШЕЛОМ—шăлом, авалхи çар-сынниссен тимĕр çĕлĕкĕ.

5. ТРОЯН СУБМАКЕ—Троя хулинчен пулнă сăмах. Кунта автор авалхи грексен поечĕ Гомер „Илиада" йăтлă поэминче сыреа кăтартнă Троян вăрçинне аса илтерет.

6. ВЕЛЕС—авалхи славянсем пуçăпса пурăннă турă.

7. БУЙ-ТУР, ПАР-ТУР—ку сăмахсем кăçассен вăйне, ханатне, пăтăрлăхне кăтартма кĕртнĕскерсем.

8. ДИВ—мифологири чĕр чун: инкек кĕркеч кайăк, хура вăй.

9. БУНЧУК—йалав майлă йапала: йăрăм анăр-сине ӳт хури, йĕ сĕне хури-сăпка йăрса тунăскер. Вăл çăрсем хăватне кăтартакан палла шутланнă.

10. ОЛЕГСЕН ХАРСАР ЛАВИ—Северски княçĕсем. Олег Святославичăн йăçа йăпăлан илнĕ.

Пухрĕç хырçă:
Кашни килерен —
Вакша. [18]

Çапла вĕсем-инкек.
Игорĕн Всеволод!
Харсăр Святославичсем,
Кийĕв вĕчĕ
Татах та вăратрĕç,
Ана тĕлĕрттерне пулнă
Ашшĕ, Святослав.
Хăйăр та аслă
Кийĕв княçĕ.

Ил, Тунташ,
Ив. Ивнин кĕçăннă.

(Малали пулать).